

Consiliul
Uniunii Europene

Bruxelles, 20 octombrie 2023
(OR. en)

14519/23

ENER 565
ENV 1164
CLIMA 499
IND 550
RECH 464
COMPET 1021
ECOFIN 1076

NOTĂ DE ÎNȘOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Data primirii:	20 octombrie 2023
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. Csie:	C(2023) 4080 final
Subiect:	RECOMANDAREA COMISIEI din 20.10.2023 privind sărăcia energetică

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul C(2023) 4080 final.

Anexă: C(2023) 4080 final

Bruxelles, 20.10.2023
C(2023) 4080 final

RECOMANDAREA COMISIEI

din 20.10.2023

privind sărăcia energetică

{SWD(2023) 647 final}

RECOMANDAREA COMISIEI

din 20.10.2023

privind sărăcia energetică

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 292,

întrucât:

- (1) Cele mai recente cifre arată că aproximativ 40 de milioane de europeni din toate statele membre, reprezentând 9,3 % din populația Uniunii, nu au fost în măsură să își încălzească locuința în mod adecvat în 2022. Aceasta este o creștere bruscă față de 2021, când 6,9 % din populație se afla în aceeași situație¹. Ponderea a crescut de peste două ori în cazul persoanelor din categoriile cu venituri mai mici. Aceste cifre demonstrează gravitatea situației, solicitând factorilor de decizie politică să ia măsuri și să abordeze cauzele profunde ale sărăciei energetice în cadrul unei tranziții echitabile și juste, care să garanteze că nimeni nu este lăsat în urmă.
- (2) Sărăcia energetică este un fenomen multidimensional. În multe cazuri, această situație este determinată în principal de trei cauze profunde de bază, legate de cheltuielile energetice ridicate în raport cu bugetul gospodăriei, de nivelurile scăzute ale veniturilor și de performanța energetică scăzută a clădirilor și a aparatelor. Situația unei gospodării poate fi influențată, de asemenea, de factori geografici și climatici, de caracteristicile gospodăriei, de gen, de sănătate și de nevoile specifice ale gospodăriei în materie de energie și de transport. Ca atare, gospodăriile cu nevoi energetice mai mari, care includ familiile cu copii, persoanele cu handicap și persoanele în vârstă, sunt, de asemenea, mai expuse sărăciei energetice și efectelor acesteia. Femeile, în special cele care sunt mame singure și femeile în vârstă, sunt, de asemenea, afectate în mod deosebit de sărăcia energetică din cauza inegalităților structurale în ceea ce privește distribuția veniturilor, statutul socioeconomic și disparitatea de gen în ceea ce privește repartizarea responsabilităților de îngrijire.
- (3) Prețurile ridicate la energie au influențat piețele energiei din Uniune de la jumătatea anului 2021. Un număr crescut de persoane s-au confruntat cu dificultăți în a-și plăti facturile de energie. Aceste dificultăți nu s-au limitat la cetățenii cu venituri mici și la cei vulnerabili, care au cheltuit o parte disproporționat mai mare din veniturile lor pentru energie, ci au afectat și numeroși cetățeni cu venituri medii. Uniunea a acționat în mod unitar în cadrul european relevant și în cadrul angajamentelor internaționale

¹ Sursă: Eurostat (ilc_md01).

pentru a ușura situația cetățenilor europeni. Cu toate acestea, persistă necesitatea unor acțiuni suplimentare și bine orientate, la nivel național.

- (4) Pilonul european al drepturilor sociale, proclamat în comun de Parlamentul European, de Consiliu și de Comisie la 17 noiembrie 2017², și obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU³, adoptate în 2015, includ energia printre serviciile esențiale pe care toată lumea are dreptul de a le accesa. Pentru persoanele aflate într-o situație dificilă, trebuie să existe un sprijin pentru accesul la aceste servicii. Pilonul se referă, de asemenea, la dreptul la asistență și protecție adecvate împotriva evacuărilor forțate din locuințe⁴.
- (5) Pactul verde european⁵ subliniază că tranziția trebuie să fie echitabilă și favorabilă incluziunii, punând oamenii pe primul plan și acordând o atenție deosebită sprijinirii regiunilor, industriilor, lucrătorilor, gospodăriilor și consumatorilor care se vor confrunta cu cele mai mari dificultăți în această tranziție. În plus, Comunicarea Comisiei „O Europă socială puternică pentru tranziții juste”⁶ subliniază faptul că punerea în aplicare a Pactului verde european va oferi Uniunii instrumentele necesare pentru a face mai multe eforturi în ceea ce privește convergența ascendentă, echitatea socială și prosperitatea comună.
- (6) Recomandarea (UE) 2020/1563⁷ și documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei⁸ oferă orientări cu privire la sărăcia energetică, precum și cu privire la definirea a ceea ce constituie un număr semnificativ de gospodării afectate de sărăcia energetică. Acest document a identificat un set de 13 indicatori ai sărăciei energetice din care statele membre îi pot alege pe cei disponibili și relevanți pentru contextul lor pentru a identifica sărăcia energetică de pe teritoriul lor, reflectând diferite fațete ale sărăciei energetice, pot utiliza seturi de date alternative pentru a reflecta realitățile locale, cum ar fi supraîncălzirea în timpul verii, genul și originea etnică, și pot face trimiteri încrucișate între datele privind veniturile și consumul de energie, pentru a înțelege provocările legate de accesibilitatea financiară cu care se confruntă gospodăriile afectate de sărăcia energetică.

² Proclamația interinstituțională privind Pilonul european al drepturilor sociale (JO C 428, 13.12.2017, p. 10).

³ [Transformarea lumii în care trăim: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă \(un.org\)](https://un.org/), A/RES/70/1.

⁴ Principiile 19 „Locuințe și asistență pentru persoanele fără adăpost” și 20 „Accesul la servicii esențiale”.

⁵ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Pactul verde european [COM(2019) 640 final].

⁶ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „O Europă socială puternică pentru tranziții juste” (COM/2020/14 final).

⁷ Recomandarea (UE) 2020/1563 a Comisiei din 14 octombrie 2020 privind sărăcia energetică (JO L 357, 27.10.2020, p. 35).

⁸ Document de lucru al serviciilor Comisiei – Orientări ale UE privind sărăcia energetică [SWD(2020)960 final].

- (7) Recomandarea Consiliului privind asigurarea unei tranziții echitabile către neutralitatea climatică⁹ reamintește că echitatea și solidaritatea sunt principii definitorii ale politicilor Uniunii în direcția tranziției verzi și o condiție prealabilă pentru sprijinul său public larg și susținut.
- (8) Obiectivele stabilite în Pilonul european al drepturilor sociale, obiectivele de dezvoltare durabilă, Pactul verde european, Recomandarea Consiliului privind o tranziție echitabilă și Recomandările Comisiei privind sărăcia energetică oferă un cadru pentru identificarea sărăciei energetice în statele membre, punând accentul pe principiile accesului la energie, incluziunii, echității și faptului că nimeni nu este lăsat în urmă. Toate aceste principii se aplică gospodăriilor afectate de sărăcia energetică. Energia este serviciul esențial pentru care discrepanțele în ceea ce privește accesul sunt cele mai mari din UE¹⁰.
- (9) Conceptul de sărăcie energetică a fost introdus în 2009 prin Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului¹¹ și, de atunci, a fost extins în discursul privind o tranziție energetică justă și echitabilă. Cele mai recente evoluții juridice introduse prin pachetul legislativ „Pregătiți pentru 55”¹² prezintă o abordare cuprinzătoare pentru a aborda cauzele profunde ale sărăciei energetice. Pachetul a introdus o primă definiție a sărăciei energetice la nivelul Uniunii în Directiva (UE) 2023/1791 a Parlamentului European și a Consiliului¹³, împreună cu dispoziții privind acordarea de prioritate măsurilor de eficiență energetică și de renovare a clădirilor în rândul grupurilor afectate de sărăcie energetică și al altor grupuri vulnerabile.
- (10) Sărăcia energetică afectează toate statele membre. Prin urmare, articolul 3 alineatul (3) litera (d) din Regulamentul (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului¹⁴ impune statelor membre să evalueze numărul de cetățeni afectați de sărăcia energetică, să stabilească un obiectiv de reducere a acestui număr, în cazul acesta este semnificativ, și să descrie politicile și măsurile de combatere a sărăciei energetice în planurile lor naționale finale privind energia și clima. Statele membre au avut obligația să prezinte aceste informații în 2019, pentru prima dată.

⁹ Recomandarea Consiliului din 16 iunie 2022 privind asigurarea unei tranziții echitabile către neutralitatea climatică 2022/C 243/04 (JO C 243, 27.6.2022, p. 35).

¹⁰ SWD(2023) 213 final/2.

¹¹ Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE (JO L 211, 14.8.2009, p. 55).

¹² Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor [COM(2021) 550 final].

¹³ Directiva (UE) 2023/1791 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 septembrie 2023 privind eficiența energetică și de modificare a Regulamentului (UE) 2023/955 (JO L 231, 20.9.2023, p. 1).

¹⁴ Regulamentul (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 663/2009 și (CE) nr. 715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului (JO L 328, 21.12.2018, p. 1).

- (11) Consacrarea unei definiții a sărăciei energetice în dreptul intern reprezintă un prim pas către recunoașterea și identificarea unei probleme și a contextului său mai larg. Aceasta va sprijini toți actorii relevanți în elaborarea răspunsurilor adecvate pentru a combate sărăcia energetică la nivel local, regional, național și la nivelul Uniunii, ținând seama de combinația principalelor trei cauze ale sale, și anume veniturile reduse, facturile de energie mai mari și eficiența energetică scăzută.
- (12) Conceptul de sărăcie energetică este legat, dar distinct de conceptul de clienți vulnerabili. Articolul 28 din Directiva (UE) 2019/944 a Parlamentului European și a Consiliului¹⁵ și articolul 3 alineatul (3) din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului¹⁶ prevăd obligația statelor membre de a defini conceptul de clienți vulnerabili, care poate face referire la sărăcia energetică, precum și la alte criterii, cum ar fi dependența critică de echipamente electrice din motive de sănătate și vârstă.
- (13) Un număr de 18 state membre au inclus sărăcia energetică drept fenomen distinct în planurile lor naționale existente privind energia și clima, însă aproximativ jumătate din statele membre acoperă informațiile privind definițiile, măsurarea clară și politicile directe de combatere a sărăciei energetice¹⁷.
- (14) Statele membre au obligația de a actualiza planurile naționale privind energia și clima până în iunie 2024. Ele ar trebui să fie sprijinite în acest exercițiu și în abordarea problemei sărăciei energetice la nivel național prin intermediul unor pachete de politici eficiente și al unor orientări suplimentare care să completeze Recomandarea (UE) 2020/1563 a Comisiei.
- (15) Regulamentul (UE) 2023/955 al Parlamentului European și al Consiliului¹⁸ a instituit Fondul social pentru climă pentru a aborda și a preveni potențialele efecte distributive negative care rezultă din extinderea acoperirii clădirilor și a transportului rutier printr-o nouă schemă a UE de comercializare a certificatelor de emisii pentru aceste două

¹⁵ Directiva (UE) 2019/944 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iunie 2019 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și de modificare a Directivei 2012/27/UE (JO L 158, 14.6.2019, p. 125).

¹⁶ Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE (JO L 211, 14.8.2009, p. 94).

¹⁷ Comisia Europeană, Direcția Generală Energie, Bouzarovski, S., Thomson, H., Cornelis, M. et al., „Towards an inclusive energy transition in the European Union: confronting energy poverty amidst a global crisis” (Către o tranziție energetică incluzivă în Uniunea Europeană: combaterea sărăciei energetice pe fondul unei crize globale), Oficiul pentru Publicații, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2833/103649>.

¹⁸ Regulamentul (UE) 2023/955 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 mai 2023 de instituire a Fondului social pentru climă și de modificare a Regulamentului (UE) 2021/1060.

sectoare și pentru mica industrie (ETS2), în conformitate cu Directiva 2003/87/CE¹⁹. Fondul social pentru climă urmărește să ofere finanțare statelor membre pentru a sprijini gospodăriile vulnerabile, inclusiv gospodăriile afectate de sărăcia energetică, microîntreprinderile vulnerabile și utilizatorii de transport vulnerabili care sunt afectați în mod deosebit de sărăcia energetică și de sărăcia din perspectiva transporturilor, prin sprijinirea investițiilor pentru creșterea eficienței energetice și accesul la mobilitate și transporturi cu emisii zero și cu emisii scăzute. Pentru a debloca finanțarea, statele membre trebuie să își prezinte planurile sociale pentru climă până în iunie 2025, bazându-se în același timp pe actualizările din 2024 ale planurilor lor naționale privind energia și clima.

- (16) Actualizarea planurilor naționale privind energia și clima și instituirea planurilor sociale pentru climă în temeiul Regulamentului (UE) 2023/955 al Parlamentului European și al Consiliului reprezintă o oportunitate pentru statele membre de a reflecta nu numai nivelul mai ridicat de ambiție al cadrului juridic al Uniunii în ceea ce privește obiectivele în materie de energie și climă, ci și de a promova echitatea și de a oferi un cadru stabil pentru reducerea sărăciei energetice.
- (17) Colectarea de date privind indicatorii adecvați este esențială pentru a identifica numărul de persoane afectate de sărăcia energetică. Modulele ad-hoc opționale ale statisticilor europene referitoare la venit, incluziune socială și condiții de viață, cum ar fi cel referitor la incapacitatea de a menține locuințele confortabil de răcoroase în cursul verii și capacitatea gospodăriei de a-și permite un nivel suficient de consum de energie la domiciliu, realizat în 2023, sau cel privind eficiența energetică realizat în 2024, pot furniza date suplimentare utile și pertinente pentru identificarea numărului de gospodării afectate de sărăcia energetică în context național sau regional. Având în vedere probabilitatea tot mai mare a apariției valurilor de căldură ca urmare a schimbărilor climatice, informațiile referitoare la capacitatea gospodăriei de a îndeplini toate nevoile energetice la domiciliu ar permite o adoptare mai bună și mai bine direcționată a politicilor și a opțiunilor de combatere a căldurii și a altor pericole climatice, precum și a impactului sărăciei energetice.
- (18) În unele state membre, sărăcia energetică este abordată în principal din perspectiva accesibilității financiare prin intermediul unor scheme de sprijin pentru gospodăriile vulnerabile, care abordează problema inaccesibilității locuințelor și a energiei și care sunt oferite, de exemplu, sub formă de reduceri fiscale, tarife sociale, cupoane valorice pentru energie sau alocații pentru încălzire. Toate măsurile legate de preț modifică costul marginal al consumului de energie. Aceste scheme sunt importante în perioade de criză și necesare în absența unor modernizări structurale, dar nu oferă baza pentru îmbunătățiri structurale în beneficiul gospodăriilor vulnerabile. Ele pot reduce stimulentele pentru a reduce consumul de energie și pentru a investi în măsuri de

¹⁹ Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului (JO L 275, 25.10.2003, p. 32).

eficiență energetică. Măsurile privind veniturile oferă, de asemenea, un ajutor imediat, fără a modifica în mod direct costul marginal al consumului de energie, dar nu au un efect pe termen lung asupra cererii de energie. Prin urmare, ar trebui să se acorde prioritate măsurilor care capacitează și abilitază gospodăriile afectate de sărăcia energetică și gospodăriile vulnerabile să ia propriile măsuri pentru a-și îmbunătăți modul de viață în ceea ce privește eficiența energetică și consumul de energie din surse regenerabile.

- (19) În abordarea problemei gospodăriilor afectate de sărăcia energetică, statele membre utilizează o combinație de abordări și acțiuni care variază în ceea ce privește impactul asupra consumatorilor finali: măsurile de sprijinire a prețurilor vizează în mod direct prețul final plătit pentru energie; schemele de sprijin pentru venit mențin semnalul de preț al pieței și, ca atare, oferă în continuare stimulente pentru reducerea consumului de energie, sporind în același timp accesibilitatea financiară a consumului de energie, precum și măsuri mai structurale care vizează accesibilitatea financiară pe termen lung a sistemelor energetice. Măsurile structurale sunt acele măsuri care abordează sărăcia energetică la nivelul cauzelor sale fundamentale prin investiții în eficiența energetică sau în surse regenerabile de energie. Ele au un impact pe termen lung și sprijină obiectivul Uniunii de a realiza o tranziție energetică echitabilă. Prin urmare, acestea ar trebui să fie considerate prioritare, alături de măsuri sociale complementare relevante. Măsurile luate de statele membre ar trebui să vizeze, de asemenea, diversificarea opțiunilor energetice pentru clienți, evitând în același timp ca clienții vulnerabili să fie blocați cu combustibili fosili și, în special, cu gaze fosile, cărbune și petrol și să riște să se confrunte cu creșterea costurilor de rețea și a costurilor administrative în cursul tranziției. Prin urmare, combaterea sărăciei energetice și asigurarea unei tranziții echitabile depind în mod esențial de mixul de politici ales.
- (20) În timpul crizei energetice, necesitatea de a proteja consumatorii împotriva prețurilor ridicate și volatile la energie a sporit utilizarea instrumentelor de venit și de preț în întreaga Uniune. Cu toate acestea, majoritatea măsurilor nu au fost suficient de bine direcționate. Deși măsurile de sprijin pentru venit oferă plase de siguranță socială valoroase, pot fi aplicate rapid și, atunci când sunt direcționate, pot oferi ajutor imediat gospodăriilor afectate, este probabil ca acestea să nu aibă un impact structural după perioada de plată sau de aplicare și pot risca să creeze o dependență de combustibili fosili și o dependență de subvenții. De asemenea, ele prezintă riscul de a reduce finanțarea publică în cadrul unor măsuri mai structurale care implică investiții masive de capital, cum ar fi renovarea clădirilor.
- (21) Accesul la energie în Uniune este protejat de cadrul juridic al UE, iar consumatorii beneficiază de serviciul universal, în special în ceea ce privește energia electrică. Pe lângă sprijinul pentru accesibilitate financiară pentru persoanele aflate în dificultate, majoritatea statelor membre au instituit un regim de furnizor de ultimă instanță pentru a proteja consumatorii în cazul în care furnizorul nu își îndeplinește obligațiile. Pentru a proteja și mai mult consumatorii și a asigura continuitatea aprovizionării, statele membre sunt încurajate să asigure un furnizor de ultimă instanță.

- (22) În temeiul articolului 10 alineatul (11) din Directiva (UE) 2019/944, furnizorii comunică clienților casnici informații adecvate cu privire la alternativele la debransare cu suficient timp înainte de data prevăzută a debransării. Consumatorii vulnerabili ar trebui să fie protejați în mod adecvat împotriva debransărilor de la alimentarea cu energie electrică și nu ar trebui să fie puși în situația de a fi forțați să se debranseze. Pentru a proteja accesul la energie pentru persoanele cele mai vulnerabile, statele membre ar trebui să fie încurajate să acționeze pe baza bunelor practici în acest domeniu din întreaga Uniune.
- (23) Având în vedere natura sa complexă, sărăcia energetică trebuie abordată ca o problemă multidisciplinară, necesitând o abordare multisectorială care să cuprindă în primul rând, dar nu numai, sectorul energetic și cel al politicii sociale, ținând seama, în același timp, de obligațiile juridice foarte concrete din legislația privind energia și clima. Sistemul de guvernare pentru combaterea sărăciei energetice ar trebui, prin urmare, să permită o colaborare interdepartamentală și verticală între structurile guvernamentale naționale, regionale și locale, precum și o consultare mai amplă a părților interesate relevante și a partenerilor sociali din diferite sectoare, pentru a contribui la luarea deciziilor în cunoștință de cauză. În acest scop, ar putea fi luat în considerare, de asemenea, dialogul pe mai multe niveluri pe tema energiei și a climei instituit în temeiul articolului 11 din Regulamentul (UE) 2018/1999.
- (24) Punctul forte al observatoarelor sărăciei energetice constă în faptul că acestea reunesc toți actorii-cheie implicați pentru a dezvolta o înțelegere transsectorială a situației sărăciei energetice la toate nivelurile. Ca atare, ele sunt un instrument de guvernare multidisciplinară, care poate servi drept proiect emblematic pentru alte domenii de politică. Aceste observatoare pot oferi, de asemenea, o platformă părților interesate, pentru ca acestea să participe la dezbaterile naționale și locale, oferind informații esențiale cu privire la problema sărăciei energetice și propunând inițiative de politici.
- (25) Practica a demonstrat că încrederea este unul dintre elementele-cheie pentru a implica cu succes gospodăriile afectate de sărăcia energetică, atât în identificarea beneficiarilor schemelor de sprijin, cât și în stabilirea de contacte cu aceștia.
- (26) Comunicarea eficientă și schimbul de informații într-un mod ușor de utilizat joacă un rol esențial în combaterea sărăciei energetice. Gospodăriile afectate de sărăcia energetică au nevoi și capacități de implicare diferite și, eventual, au acces limitat la informațiile relevante. Rețelele de consiliere în domeniul energiei sau ghișeele unice, astfel cum sunt prevăzute în Directiva (UE) 2023/1791, împreună cu propunerile privind performanța energetică a clădirilor, pot fi instrumente eficiente. Aceste instrumente ar trebui să fie ușor accesibile și adaptate pentru a răspunde nevoilor gospodăriilor cu venituri mici, vulnerabile sau afectate de sărăcia energetică și ar putea fi furnizate, de asemenea, prin intermediul lucrătorilor din domeniul asistenței sociale

și al îngrijirilor de sănătate sau al altor lucrători din prima linie care se află în contact direct periodic cu astfel de grupuri de populație.

- (27) Prin pachetul legislativ „Pregătiți pentru 55” și comunicarea intitulată „REPowerEU: acțiuni europene comune pentru o energie mai accesibilă ca preț, sigură și durabilă”²⁰, Comisia a afirmat în mod clar că măsurile de eficiență energetică, inclusiv în sectorul clădirilor, sunt acțiuni eficiente de capacitate și protecție a gospodăriilor vulnerabile și afectate de sărăcia energetică. Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor poate atenua potențialele efecte sociale negative și poate maximiza beneficiile sociale, în special în ceea ce privește îmbunătățirea condițiilor de viață în clădirile cu cea mai slabă performanță energetică și atenuarea sau chiar prevenirea sărăciei energetice.
- (28) Acordarea de prioritate eficienței energetice este un principiu-cheie consacrat în dreptul Uniunii. Articolul 3 din Directiva (UE) 2023/1791 oferă un temelie juridic pentru aplicarea acestui principiu. Îmbunătățirea eficienței energetice este esențială pentru a aborda problema sărăciei energetice și pentru a spori bunăstarea oamenilor și a locuitorilor.
- (29) Acordarea de prioritate renovării clădirilor cu cea mai slabă performanță energetică permite combaterea directă a sărăciei energetice, deoarece persoanele afectate de sărăcia energetică și persoanele vulnerabile tind să locuiască în astfel de clădiri. Prin renovarea energetică, necesarul de energie pentru încălzirea și răcirea locuințelor poate fi redus substanțial și, prin urmare, locuitorii își pot permite un climat interior adecvat, cu facturi de energie mai mici, contribuind astfel la combaterea sărăciei energetice a gospodăriilor. În plus, extinderea renovării energetice a clădirilor poate genera și menține locuri de muncă care contribuie indirect la bunăstarea populației. Noul Bauhaus european²¹ este o inițiativă a Uniunii, care urmărește să contribuie la realizarea Pactului verde european, acordând prioritate eficienței energetice, accesibilității financiare și incluziunii.
- (30) Efectele pozitive ale renovării clădirilor, inclusiv asupra condițiilor de viață, pot fi maximizate prin abordări integrate, participative și legate de cartiere, atunci când renovarea energetică în cartierele sărace din punct de vedere energetic este integrată în programe mai ample de incluziune socială și de regenerare urbană. Motivațiile divergente pot constitui un obstacol în calea renovării clădirilor, inclusiv din cauza faptului că chiriașii nu dispun de aceleași posibilități ca proprietarii de locuințe în ceea ce privește luarea deciziilor privind îmbunătățirea locuințelor. Ele apar atunci când

²⁰ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, REPowerEU: acțiuni europene comune pentru o energie mai accesibilă ca preț, sigură și durabilă [COM(2022) 108 final].

²¹ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Noul Bauhaus european: Frumos, durabil, pentru toți” [COM(2021) 573 final].

beneficiile unei tranzacții sau ale unei investiții nu aduc beneficii directe actorului care suportă costurile tranzacției sau ale investiției.

- (31) Gospodăriile vulnerabile trebuie să fie protejate de costurile mai ridicate ale locuințelor care pot rezulta în urma renovărilor și care pot duce la evacuări, strămutări și gentrificare. Prin urmare, este esențial ca statele membre să își supravegheze cu atenție mixul general de politici în ceea ce privește efectele negative directe sau indirecte asupra gospodăriilor vulnerabile. Măsurile de protejare a chiriașilor împotriva efectelor negative și nedorite pot include sprijin financiar condiționat pentru lucrările de renovare care să prevină evacuarea chiriașilor, stimulente fiscale pentru proprietari, sprijin financiar pentru achitarea sau reeșalonarea arieratelor la plata chiriei pentru gospodăriile mai sărace, plafonarea creșterii chiriei în cazul în care proprietarul primește sprijin financiar public sau măsuri legislative care să asigure un echilibru între creșterea chiriei și economiile de energie realizate prin renovare. Punerea în aplicare a cadrului de reglementare care protejează chiriașii și care se adresează proprietarilor, precum și accesul la informații privind dreptul la locuință și drepturile chiriașilor împotriva evacuărilor sunt, de asemenea, măsuri esențiale.
- (32) Principiile eficienței energetice se aplică și aparatelor de uz casnic eficiente din punct de vedere energetic, care pot contribui la economii considerabile de energie. Standardele privind eficiența energetică, aplicate prin intermediul normelor privind proiectarea ecologică și etichetarea energetică, pot genera economii mari de energie pentru gospodăriile din Uniune.
- (33) Sistemele de contorizare inteligentă, care permit citiri exacte și aproape în timp real, ajută consumatorii să își monitorizeze consumul real de energie pe tot parcursul zilei și pot contribui la identificarea persoanelor afectate de sărăcia energetică. Prin urmare, aceste sisteme îi ajută pe consumatori să preia controlul asupra comportamentului lor energetic și să își ajusteze consumul pentru a-și ține costurile sub control, punând totodată capăt facturilor estimate și facturării retroactive. Acest lucru este extrem de important pentru gospodăriile afectate de sărăcia energetică, care se confruntă adesea cu constrângeri financiare mai stricte și sunt afectate în mod disproporționat de fluctuațiile prețurilor la energie. Gospodăriile afectate de sărăcia energetică nu ar trebui să fie excluse de la accesul la tehnologiile inteligente care le-ar sprijini să își reducă sau să își gestioneze mai bine consumul de energie, precum și să deblocheze oportunitățile de a profita de progresele actuale în domeniul tehnologiei energetice și al digitalizării.
- (34) Decarbonizarea sistemului energetic prin eliminarea treptată a combustibililor fosili și înlocuirea acestora cu surse regenerabile de energie este esențială în lupta Uniunii împotriva schimbărilor climatice. Invadarea Ucrainei de către Rusia și creșterea bruscă a prețurilor la energie arată că este urgent să se renunțe mai rapid la gazele naturale pentru încălzirea gospodăriilor și, în acest demers, gospodăriile afectate de sărăcia energetică vor necesita o atenție și un sprijin deosebite. Pactul verde european

stabilește principiul potrivit căruia nimeni nu este lăsat în urmă, ceea ce este extrem de important în acest context. Sprijinirea gospodăriilor afectate de sărăcia energetică în tranziția de la combustibilii fosili la surse regenerabile de energie mai ieftine pentru aprovizionarea cu energie este un element central în abordarea problemei sărăciei energetice. Acest lucru se reflectă, de asemenea, în articolul 23 alineatul (4) din Directiva (UE) 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului²², care impune statelor membre să asigure accesibilitatea energiei din surse regenerabile pentru toți consumatorii, în special pentru cei din gospodării vulnerabile sau cu venituri mici, care altfel nu ar dispune de suficient capital inițial pentru a beneficia de aceasta.

- (35) Energia din surse regenerabile este mai accesibilă pentru consumatori dacă aceștia pot avea acces direct la ea. Sistemele colective de autoconsum pot depăși capacitatea limitată a gospodăriilor afectate de sărăcia energetică de a avea acces la energia din surse regenerabile și de a deveni active – în calitate de consumatori, producând în același timp energie electrică (așa-numiții „prosumatori”). Faptul de a fi prosumator și de a participa la sistemele colective de autoconsum aduce beneficii nefinanciare mai ample, cum ar fi capacitatea, noi competențe și incluziunea socială pentru individ, precum și încredere și interconexiuni pentru comunitate.
- (36) Sistemele colective de autoconsum includ comunitățile energetice și sistemele de partajare a energiei. Comisia sprijină punerea în aplicare efectivă și continuă a legislației Uniunii privind comunitățile energetice din statele membre și propune²³ dispoziții specifice privind partajarea energiei. Municipality-urile au de jucat un rol major în a face ca sistemele colective de autoconsum să devină deschise și accesibile gospodăriilor afectate de sărăcia energetică, în special în cazurile în care intrarea ar implica, altfel, cerințe financiare, precum și proceduri și costuri administrative complexe.
- (37) Pentru a diagnostica, a elabora, a institui și a pune în aplicare măsuri de combatere a sărăciei energetice, factorii de decizie politică de la toate nivelurile trebuie să fie informați și să înțeleagă cauzele care stau la baza sărăciei energetice din circumscripția lor. Anul european al competențelor 2023²⁴ și Pactul pentru competențe, ca parte a Agendei europene pentru competențe²⁵, oferă membrilor pactului posibilitatea de a primi orientări adecvate pentru dezvoltarea competențelor. Platforma de consiliere privind sărăcia energetică²⁶, finanțată de Uniune, oferă formare și sprijin specifice

²² Directiva (UE) 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (JO L 328, 21.12.2018, p. 82).

²³ Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentelor (UE) 2019/943 și (UE) 2019/942, precum și a Directivelor (UE) 2018/2001 și (UE) 2019/944 în vederea îmbunătățirii organizării pieței energiei electrice a Uniunii [COM(2023) 148 final].

²⁴ Decizia (UE) 2023/936 a Parlamentului European și a Consiliului din 10 mai 2023 privind Anul european al competențelor (JO L 125, 11.5.2023, p. 1).

²⁵ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Agenda europeană pentru competențe în scopul promovării competitivității durabile, a echității sociale și a rezilienței” [COM(2020) 274 final].

²⁶ [Platforma de consiliere privind sărăcia energetică \(EPAH\) \(europa.eu\).](https://european-council.europa.eu/media/en/press-communications/infographic/infographic-energy-poverty-platform-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2248-2249-2250-2251-2252-2253-2254-2255-2256-2257-2258-2259-2260-2261-2262-2263-2264-2265-2266-2267-2268-2269-2270-2271-2272-2273-2274-2275-2276-2277-2278-2279-2280-2281-2282-2283-2284-2285-2286-2287-2288-2289-2290-2291-2292-2293-2294-2295-2296-2297-2298-2299-2300-2301-2302-2303-2304-2305-2306-2307-2308-2309-2310-2311-2312-2313-2314-2315-2316-2317-2318-2319-2320-2321-2322-2323-2324-2325-2326-2327-2328-2329-2330-2331-2332-2333-2334-2335-2336-2337-2338-2339-2340-2341-2342-2343-2344-2345-2346-2347-2348-2349-2350-2351-2352-2353-2354-2355-2356-2357-2358-2359-2360-2361-2362-2363-2364-2365-2366-2367-2368-2369-2370-2371-2372-2373-2374-2375-2376-2377-2378-2379-2380-2381-2382-2383-2384-2385-2386-2387-2388-2389-2390-2391-2392-2393-2394-2395-2396-2397-2398-2399-2400-2401-2402-2403-2404-2405-2406-2407-2408-2409-2410-2411-2412-2413-2414-2415-2416-2417-2418-2419-2420-2421-2422-2423-2424-2425-2426-2427-2428-2429-2430-2431-2432-2433-2434-2435-2436-2437-2438-2439-2440-2441-2442-2443-2444-2445-2446-2447-2448-2449-2450-2451-2452-2453-2454-2455-2456-2457-2458-2459-2460-2461-2462-2463-2464-2465-2466-2467-2468-2469-2470-2471-2472-2473-2474-2475-2476-2477-2478-2479-2480-2481-2482-2483-2484-2485-2486-2487-2488-2489-2490-2491-2492-2493-2494-2495-2496-2497-2498-2499-2500-2501-2502-2503-2504-2505-2506-2507-2508-2509-2510-2511-2512-2513-2514-2515-2516-2517-2518-2519-2520-2521-2522-2523-2524-2525-2526-2527-2528-2529-2530-2531-2532-2533-2534-2535-2536-2537-2538-2539-2540-2541-2542-2543-2544-2545-2546-2547-2548-2549-2550-2551-2552-2553-2554-2555-2556-2557-2558-2559-2560-2561-2562-2563-2564-2565-2566-2567-2568-2569-2570-2571-2572-2573-2574-2575-2576-2577-2578-2579-2580-2581-2582-2583-2584-2585-2586-2587-2588-2589-2590-2591-2592-2593-2594-2595-2596-2597-2598-2599-2600-2601-2602-2603-2604-2605-2606-2607-2608-2609-2610-2611-2612-2613-2614-2615-2616-2617-2618-2619-2620-2621-2622-2623-2624-2625-2626-2627-2628-2629-2630-2631-2632-2633-2634-2635-2636-2637-2638-2639-2640-2641-2642-2643-2644-2645-2646-2647-2648-2649-2650-2651-2652-2653-2654-2655-2656-2657-2658-2659-2660-2661-2662-2663-2664-2665-2666-2667-2668-2669-2670-2671-2672-2673-2674-2675-2676-2677-2678-2679-2680-2681-2682-2683-2684-2685-2686-2687-2688-2689-2690-2691-2692-2693-2694-2695-2696-2697-2698-2699-2700-2701-2702-2703-2704-2705-2706-2707-2708-2709-2710-2711-2712-2713-2714-2715-2716-2717-2718-2719-2720-2721-2722-2723-2724-2725-2726-2727-2728-2729-2730-2731-2732-2733-2734-2735-2736-2737-2738-2739-2740-2741-2742-2743-2744-2745-2746-2747-2748-2749-2750-2751-2752-2753-2754-2755-2756-2757-2758-2759-2760-2761-2762-2763-2764-2765-2766-2767-2768-2769-2770-2771-2772-2773-2774-2775-2776-2777-2778-2779-2780-2781-2782-2783-2784-2785-2786-2787-2788-2789-2790-2791-2792-2793-2794-2795-2796-2797-2798-2799-2800-2801-2802-2803-2804-2805-2806-2807-2808-2809-2810-2811-2812-2813-2814-2815-2816-2817-2818-2819-2820-2821-2822-2823-2824-2825-2826-2827-2828-2829-2830-2831-2832-2833-2834-2835-2836-2837-2838-2839-2840-2841-2842-2843-2844-2845-2846-2847-2848-2849-2850-2851-2852-2853-2854-2855-2856-2857-2858-2859-2860-2861-2862-2863-2864-2865-2866-2867-2868-2869-2870-2871-2872-2873-2874-2875-2876-2877-2878-2879-2880-2881-2882-2883-2884-2885-2886-2887-2888-2889-2890-2891-2892-2893-2894-2895-2896-2897-2898-2899-2900-2901-2902-2903-2904-2905-2906-2907-2908-2909-2910-2911-2912-2913-2914-2915-2916-2917-2918-2919-2920-2921-2922-2923-2924-2925-2926-2927-2928-2929-2930-2931-2932-2933-2934-2935-2936-2937-2938-2939-2940-2941-2942-2943-2944-2945-2946-2947-2948-2949-2950-2951-2952-2953-2954-2955-2956-2957-2958-2959-2960-2961-2962-2963-2964-2965-2966-2967-2968-2969-2970-2971-2972-2973-2974-2975-2976-2977-2978-2979-2980-2981-2982-2983-2984-2985-2986-2987-2988-2989-2990-2991-2992-2993-2994-2995-2996-2997-2998-2999-3000)

online părților interesate, inclusiv administrațiilor locale, cu privire la sărăcia energetică. Activitatea lor cu privire la indicatori este, de asemenea, utilă pentru ca statele membre să aleagă și să definească indicatorii la nivel național și local²⁷.

- (38) În plus, lucrătorii care intră în contact direct și regulat cu persoanele expuse riscului de sărăcie energetică, cum ar fi cei din domeniul îngrijirilor de sănătate, al educației sau al asistenței sociale, precum și consilierii în domeniul energiei ar trebui să aibă competențele necesare pentru a identifica sărăcia energetică și a oferi consiliere și informații gospodăriilor afectate de sărăcia energetică. Aceste informații pot include consiliere cu privire la măsurile de bază de reducere a consumului de energie, explicarea facturilor de energie, consiliere privind dreptul la locuință și drepturile chiriașilor împotriva evacuărilor sau locurile în care pot beneficia de consiliere sau sprijin suplimentar.
- (39) Problema competențelor îi privește și pe consumatori ca atare. Pentru a putea beneficia de tranziția către energia verde, consumatorii au nevoie de stimulente și de competențele necesare pentru a se implica într-un mod mai activ în domeniul energiei, prin intermediul unei mai bune alfabetizări energetice și digitale, în conformitate atât cu nevoile lor energetice, cât și cu obiectivele lor de reducere a consumului de energie. Acest lucru necesită competențe precum utilizarea contoarelor inteligente și valorificarea flexibilității cererii și a surselor regenerabile de energie. În acest context, trebuie să se acorde o atenție deosebită gospodăriilor vulnerabile și celor afectate de sărăcia energetică, pentru a le ajuta să își sporească nivelul de alfabetizare energetică, financiară și digitală și să își depășească poziția de plecare mai dificilă, inclusiv în contextul adoptării tehnologiilor inovatoare. Este posibil ca unele grupuri să aibă opțiuni limitate de a lua măsuri adecvate, inclusiv cele care locuiesc în locuințe închiriate, în locuințe sociale sau în alte tipuri de locuințe pe care nu le dețin în proprietate.
- (40) Sunt disponibile finanțări pentru combaterea sărăciei energetice. Cel puțin 30 % din cuantumul total al bugetului Uniunii din cadrul financiar multianual pentru perioada 2021-2027²⁸ și din cuantumul total al Instrumentului de redresare al Uniunii Europene²⁹ și cel puțin 37 % din cuantumul total al Mecanismului de redresare și reziliență³⁰ ar trebui să fie destinate integrării obiectivelor climatice. În acest context, există posibilități majore de finanțare a măsurilor structurale de combatere a sărăciei energetice. În special, în conformitate cu Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului, statele membre au alocat o parte

²⁷ https://energy-poverty.ec.europa.eu/observing-energy-poverty/national-indicators_en.

²⁸ Regulamentul (UE, Euratom) 2020/2093 al Consiliului din 17 decembrie 2020 de stabilire a cadrului financiar multianual pentru perioada 2021-2027 (JO L 433 I, 22.12.2020, p. 11).

²⁹ Regulamentul (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19 (JO L 433 I, 22.12.2020, p. 23).

³⁰ Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17).

semnificativă din resurse pentru măsuri de eficiență energetică, inclusiv pentru renovarea clădirilor. În cadrul revizuirii planurilor și al includerii capitolelor privind REPowerEU, sărăcia energetică joacă un rol important, fiind unul dintre cele șase obiective la care ar trebui să contribuie reformele și investițiile. Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune³¹ oferă, de asemenea, investiții semnificative pentru punerea în aplicare a măsurilor de eficiență energetică, inclusiv pentru a aborda în mod specific sărăcia energetică.

- (41) Fondul pentru o tranziție justă³², ca parte a Mecanismului pentru o tranziție justă, contribuie la finanțarea măsurilor de eficiență energetică în teritoriile care se confruntă cu provocări socioeconomice grave care rezultă din procesul de tranziție către obiectivele Uniunii în materie de energie și climă pentru 2030. Multe dintre aceste teritorii grupează domenii majore ale sărăciei energetice. În plus, sărăcia energetică este, de asemenea, eligibilă pentru finanțare din veniturile naționale în cadrul sistemului Uniunii de comercializare a certificatelor de emisii instituit prin Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului³³, precum și pentru alocările din Fondul pentru modernizare³⁴ și prin intermediul viitorului Fond social pentru climă.
- (42) Comisia gestionează proiecte care combat sărăcia energetică în cadrul programului Orizont Europa și al programului pentru mediu și politici climatice (LIFE)³⁵. În plus, prin intermediul Platformei de consiliere privind sărăcia energetică, finanțată de Uniune, Comisia oferă asistență tehnică municipalităților pentru diagnosticarea sărăciei energetice, precum și pentru planificarea și punerea în aplicare a unor acțiuni specifice la nivel local. În cadrul Instrumentului de sprijin tehnic³⁶, Comisia sprijină statele membre, la cererea acestora, în eforturile lor de a concepe și a pune în aplicare reforme, inclusiv în domeniul sărăciei energetice, al renovării clădirilor și al elaborării planurilor sociale pentru climă.

³¹ Regulamentul (UE) 2021/1058 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune, JO L 231, 30.6.2021, p. 60.

³² Regulamentul (UE) 2021/1056 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de instituire a Fondului pentru o tranziție justă.

³³ Directiva (UE) 2023/959 a Parlamentului European și a Consiliului din 10 mai 2023 de modificare a Directivei 2003/87/CE de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisii de gaze cu efect de seră în cadrul Uniunii și a Deciziei (UE) 2015/1814 privind înființarea și funcționarea unei rezerve pentru stabilitatea pieței aferentă schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră (Text cu relevanță pentru SEE).

³⁴ Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2020/1001 al Comisiei din 9 iulie 2020 de stabilire a unor norme detaliate de aplicare a Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește funcționarea Fondului pentru modernizare care sprijină investițiile în vederea modernizării sistemelor energetice și a îmbunătățirii eficienței energetice a anumitor state membre [C(2020) 4541].

³⁵ Regulamentul (UE) 2021/783 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2021 de instituire a unui program pentru mediu și politici climatice (LIFE) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1293/2013 (JO L 172, 17.5.2021, p. 53).

³⁶ Regulamentul (UE) 2021/240 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 februarie 2021 de instituire a unui Instrument de sprijin tehnic (JO L 57, 18.2.2021, p. 1).

- (43) Măsurile structurale, în special cele privind accesul la eficiența energetică, renovarea clădirilor sau energia din surse regenerabile, necesită o finanțare inițială și continuă semnificativă, în conformitate cu articolul 28 din Directiva (UE) 2023/1791. Este important ca cheltuielile publice și schemele de finanțare să fie adaptate în mod adecvat pentru a sprijini gospodăriile vulnerabile afectate de sărăcia energetică, pentru a mobiliza investiții private suplimentare, pentru a promova produsele de creditare care vizează eficiența energetică și pentru a oferi garanții publice. Statele membre ar trebui, de asemenea, să își adapteze planurile și programele finanțate din fondurile Uniunii pentru a viza gospodăriile vulnerabile afectate de sărăcia energetică, creând în același timp sinergii în întreaga Uniune și între planurile și programele naționale, regionale și locale.
- (44) Având în vedere că gospodăriile afectate de sărăcia energetică nu dispun de resurse proprii și au acces limitat la împrumuturi comerciale, acestea se confruntă cu obstacole în calea accesului la finanțare pentru investiții. Prin urmare, aceste gospodării au nevoie de sprijin financiar public care poate lua forma unei subvenții inițiale directe, a unei plăți directe pentru lucrările de eficiență energetică sau de renovare, a unui împrumut public care să le permită gospodăriilor să ramburseze investiția publică pe măsură ce economisesc la factura de energie, a unor împrumuturi cu dobândă zero sau scăzută sau a oricărei alte modalități inovatoare de finanțare pentru a le ajuta să finanțeze lucrările de renovare energetică.

RECOMANDĂ STATELOR MEMBRE:

Secțiunea I – Punerea în aplicare a cadrului juridic

1. Să ia măsuri rapide pentru a transpune și a pune în aplicare în dreptul intern definiția sărăciei energetice în temeiul articolului 2 punctul 52 din Directiva (UE) 2023/1791. Definiția națională ar trebui să facă distincția între conceptul de „sărăcie energetică” și conceptul de clienți vulnerabili, în temeiul articolului 3 din Directiva 2009/73/CE, al articolului 28 din Directiva (UE) 2019/944 și al articolului 24 alineatul (1) primul paragraf din Directiva (UE) 2023/1791.
2. Să se asigure că diferențele dintre conceptele de clienți vulnerabili și de sărăcie energetică, precum și complementaritatea acestora se reflectă în mod corespunzător în politicile și măsurile de la nivel național pentru a ajuta statele membre să elaboreze pachete de politici relevante pentru a aborda sărăcia energetică și măsurile de capacitate.
3. Să profite de cadrul holistic stabilit de planurile naționale privind energia și clima pentru a analiza și a actualiza problema sărăciei energetice pe teritoriul lor și pentru a reflecta asupra modalităților de abordare a acesteia. În acest sens, statele membre ar trebui să ia primele măsuri în elaborarea planurilor lor sociale pentru climă.
4. Să ia în considerare indicatorii furnizați la nivel național și la nivelul UE pentru a determina numărul de gospodării afectate de sărăcia energetică și să participe la anchete în cadrul modulelor relevante ale statisticilor europene privind veniturile și condițiile de viață. Statele membre ar trebui să acorde o atenție deosebită calității datelor și comparabilității surselor alternative de date și să fie transparente cu privire la indicatorii pe care îi utilizează pentru a identifica și a combate sărăcia energetică (inclusiv informații privind decilii de venit).

Secțiunea II – Măsuri structurale, accesibilitatea financiară și accesul la energie

5. Să facă o distincție clară între măsurile structurale de combatere a sărăciei energetice și măsurile de îmbunătățire a accesibilității financiare a energiei.
6. Să acorde prioritate măsurilor structurale eficiente și bine orientate pentru a aborda cauzele profunde ale sărăciei energetice, în ceea ce privește eficiența energetică, renovarea clădirilor, reabilitarea termică (respectând în același timp caracterul

clădirilor), accesul la aparate eficiente din punct de vedere energetic și la energia din surse regenerabile. Statele membre pot însoți măsurile structurale cu măsuri bine orientate de îmbunătățire a accesibilității financiare a energiei, cum ar fi sprijinul specific pentru venit și tarifele sociale, sau de sprijinire temporară a gospodăriilor afectate de sărăcia energetică.

7. Să instituie măsuri de prevenire a debranșării consumatorilor afectați de sărăcia energetică și a consumatorilor vulnerabili, prin acțiuni și scheme specifice de sprijin financiar, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, care să cuprindă, printre altele, planuri de plată și consiliere în materie de eficiență energetică, contracte alternative de furnizare sau asistență din partea serviciilor sociale și a organizațiilor societății civile. Pentru a proteja și mai mult consumatorii și pentru a asigura continuitatea aprovizionării, statele membre ar trebui să asigure un furnizor de ultimă instanță.
8. Să asigure coerența între politici, în special între politicile energetice și cele sociale, și să evite măsurile contradictorii. Statele membre ar trebui să includă sărăcia energetică în cadrul unor politici sociale mai ample și integrate și al unor abordări în materie de justiție socială și să aplice politici de capacitate și favorabile incluziunii, în special pentru gospodăriile afectate de sărăcia energetică, pentru chiriași, pentru persoanele care trăiesc în locuințe sociale și pentru cele care ocupă clădiri cu cea mai slabă performanță energetică.

Secțiunea III – Guvernanța

10. Să asigure o guvernanță consolidată cu o abordare holistică pentru abordarea problemei sărăciei energetice, inclusiv o colaborare interdepartamentală și verticală în cadrul structurilor de guvernanță naționale, regionale și locale, care să implice un angajament mai strâns cu gospodăriile vulnerabile și cu partenerii și părțile interesate relevante din domeniile energetic și social.
11. Să aibă în vedere desemnarea și capacitatea observatoarelor naționale ale sărăciei energetice, care pot include autorități publice, mediul academic, ONG-uri, furnizori de servicii energetice și de energie, acordându-le, în același timp, un mandat clar și mijloacele necesare pentru a identifica, a monitoriza și a analiza situația sărăciei energetice la nivel local, regional și național pentru a contribui la procesul decizional.

Secțiunea IV – Încredere, implicare și comunicare

12. Atunci când elaborează măsuri și acțiuni de abordare a problemei sărăciei energetice, să acorde o atenție deosebită comunicării specifice și adaptate, care creează încredere în rândul beneficiarilor schemelor relevante și evită stigmatizarea grupurilor vulnerabile. Statele membre ar trebui să recurgă la lucrătorii calificați din prima linie menționați la punctul 21 pentru a contribui la identificarea și consilierea gospodăriilor afectate de sărăcia energetică.
13. Să intensifice campaniile de informare privind eficiența energetică care vizează gospodăriile afectate de sărăcia energetică, pentru a se asigura că aceste grupuri de populație primesc informații și consiliere personalizate, utilizând în același timp întregul potențial al rețelelor de consiliere energetică și al ghișeelor unice. Campaniile respective ar trebui să încurajeze adoptarea de măsuri de eficiență energetică și în sectorul închirierilor, atenuând motivațiile divergente dintre proprietari și chiriași și reducând sărăcia energetică prin scăderea facturilor de energie rezultate în urma renovărilor.

Secțiunea V – Eficiența energetică

14. Să ia măsuri pentru a accelera rata de renovare a clădirilor cu cea mai slabă performanță energetică, astfel încât gospodăriile să realizeze cel puțin nivelul de economii necesar pentru obținerea unui confort termic interior adecvat. Măsurile de sprijin pentru gospodăriile afectate de sărăcia energetică ar trebui să țină seama de structura privind proprietatea de pe piața locuințelor și să evite excluderea proprietarilor de locuințe afectați de sărăcia energetică, pe de o parte, și a chiriașilor, pe de altă parte.
15. Să stabilească garanții sociale și de reglementare și să analizeze mixul de politici pentru a se asigura că costurile locuințelor în urma îmbunătățirii eficienței energetice sau a renovărilor locuințelor nu duc la creșteri excesive ale chiriilor și ale costurilor locuințelor, ceea ce poate duce la probleme de lipsă de accesibilitate, la strămutarea locuitorilor, la evacuări și la gentrificare.
16. Să instituie sisteme care să permită accesul gospodăriilor afectate de sărăcia energetică la aparate de uz casnic eficiente din punct de vedere energetic, pentru a reduce facturile de energie atât ale chiriașilor, cât și ale proprietarilor de locuințe.

17. Să accelereze implementarea sistemelor de contorizare inteligentă care să le permită consumatorilor să aibă acces în timp util la consumul de energie electrică și de gaze și să le permită acestora să își gestioneze consumul de energie și să beneficieze de progresele înregistrate în domeniul tehnologiei energetice și al digitalizării. Aceste eforturi ar trebui să țină seama de nevoile specifice ale clienților afectați de sărăcia energetică și ale clienților vulnerabili și să respecte standardele Uniunii în materie de protecție a datelor.

Secțiunea VI – Accesul la sursele regenerabile de energie

18. Să se asigure că gospodăriile afectate de sărăcia energetică au posibilitatea de a se bucura de beneficiile în materie de decarbonizare și de a participa la o tranziție justă din punct de vedere social. Toate gospodăriile ar trebui să aibă acces egal la utilizarea energiilor din surse regenerabile și a tehnologiilor energetice inovatoare și să beneficieze de eliminarea treptată a combustibililor fosili în sectorul încălzirii.
19. Să ofere gospodăriilor afectate de sărăcia energetică acces la sistemele de partajare a energiei, printre altele, prin eliminarea barierelor financiare la intrare pentru aceste gospodării și să încurajeze implicarea municipalităților în aceste sisteme.

Secțiunea VII – Competențe

20. Să se asigure că factorii de decizie politică de la toate nivelurile administrației, precum și practicienii și consilierii în domeniul energiei sunt instruiți în materie de energie, inclusiv pe teme legate de sărăcia energetică, ținând seama de aspectele multidimensionale ale sărăciei energetice și de contextul tranziției către o energie curată. Statele membre ar trebui să utilizeze sprijinul tehnic disponibil al Uniunii în acest domeniu.
21. Să desfășoare programe de formare a lucrătorilor din prima linie în ceea ce privește sărăcia energetică și soluțiile de energie verde. Printre lucrătorii din prima linie vizați de aceste programe ar trebui să se numere lucrătorii din domeniul asistenței sociale și al îngrijirilor de sănătate sau alți profesioniști care pot contribui la identificarea gospodăriilor afectate de sărăcia energetică și care le pot oferi în mod direct consiliere și informații cu privire la soluții pentru reducerea consumului de energie și accesul la surse de energie mai accesibile și mai inovatoare.

22. Să ofere cursuri de formare specifice pentru gospodăriile afectate de sărăcia energetică, inclusiv pentru cele cu un nivel scăzut de competențe digitale. Aceste cursuri ar trebui să sporească gradul de conștientizare a gospodăriilor afectate de sărăcia energetică cu privire la alfabetizarea energetică și digitală, să le permită să își controleze mai bine facturile de energie și să participe activ la tranziția energetică curată și justă.

Secțiunea VIII – Finanțare

23. Să utilizeze finanțarea disponibilă din partea Uniunii pentru a aborda în continuare problema sărăciei energetice, prin scheme de sprijin pentru eficiență energetică personalizate și testate pe baza mijloacelor și prin scheme care să permită gospodăriilor afectate de sărăcia energetică să aibă acces la sisteme colective de autoconsum. Statele membre ar trebui să simplifice cât mai mult posibil condițiile de solicitare a fondurilor și să limiteze numărul de obstacole administrative și de costuri aferente acestor cereri.
24. Să conceapă scheme specifice de sprijin pentru eficiență energetică care să vizeze gospodăriile afectate de sărăcia energetică. Atunci când instituie aceste scheme, statele membre ar trebui să țină seama de faptul că aceste gospodării nu își pot permite să plătească costurile inițiale de renovare, chiar dacă sumele respective li se vor restitui ulterior, și că nu beneficiază de bonusuri și deduceri fiscale, deoarece impozitul lor pe venit este minim.
25. Să sprijine dezvoltarea și extinderea unor scheme de finanțare inovatoare pentru acțiuni în domeniul energiei din surse regenerabile și al eficienței energetice, precum și a unor scheme dedicate gospodăriilor afectate de sărăcia energetică.

Adoptată la Bruxelles, 20.10.2023

Pentru Comisie
Kadri SIMSON
Membru al Comisiei

COPIE LEGALIZATĂ
Pentru Secretarul General

Martine DEPREZ
Director
Procesul decizional și colegialitatea
COMISIA EUROPEANĂ